

Катерина Буряк,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Наукові керівники:

Чайка Володимир Мирославович,
д.п.н., проф., завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

Лупак Наталія Миколаївна,
д.п.н., проф., професор кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМООЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У сучасній початковій освіті самооцінювання є одним із провідних механізмів формування навчальної автономії, рефлексивного мислення та відповідального ставлення учнів до власного освітнього поступу. Воно забезпечує розвиток здатності молодших школярів усвідомлювати власні сильні сторони, визначати труднощі, прогнозувати результати діяльності та коригувати навчальні стратегії [1].

Поряд із цим, початкова освіта, як і решта ступенів освіти, зараз перебуває на етапі діджиталізації. Як зазначають В. М. Чайка та А. М. Шишак, діджиталізація – це процес, який передбачає перехід галузевої інформації та комунікації у цифровий формат [4, с. 39]. Діджиталізація освіти створює нові можливості для організації ефективних процесів самооцінювання у початковій школі. Цифрові інструменти – від адаптивних платформ і електронних портфоліо до інтерактивних середовищ рефлексії – дозволяють зробити оцінювання більш гнучким, наочним та індивідуалізованим. Використання таких ресурсів сприяє підвищенню залученості учнів, розвитку їхньої цифрової компетентності, формуванню вмінь самостереження та формулювання власних навчальних висновків. В умовах Нової української школи цифрові технології стають дієвим педагогічним інструментом, який доповнює традиційні методики самооцінювання, роблячи їх більш доступними, цікавими та такими, що відповідають віковим особливостям молодших школярів.

Таким чином, поєднання самооцінювання як ключової складової формування оцінювання з можливостями цифрових засобів відкриває перспективи для створення інноваційного освітнього середовища, у якому дитина є активним суб'єктом власної навчальної діяльності. Це зумовлює актуальність дослідження потенціалу цифрових ресурсів у забезпеченні ефективного самооцінювання в початковій школі та визначення педагогічних умов їх оптимального використання.

Першим із прикладів поєднання цифрових засобів і самооцінювання є електронні портфоліо (e-portfolio). Закордоном електронні портфоліо широко використовуються як середовище зберігання учнівських робіт. Наймасштабніше

із ранніх досліджень ефективності використання електронних портфоліо відбулося ще в 2006-2007 роках. Цим дослідженням став канадський проєкт розробки і впровадження електронних портфоліо (ePEARL), проведений у Монреалі (Квебек), який охопив близько 1200 учнів початкової школи і продемонстрував, що дана розробка може підтримувати розвиток навичок саморефлексії та письма в учнів початкової школи, хоча автори проєкту підкреслюють, що успіх залежить від педагогічної підготовки вчителів. [5].

Не менш поширеними у світі є електронні рубрики. Рубрика забезпечує критеріальні описи очікуваного виконання, дозволяє учням порівнювати власні роботи з критеріями і виконувати цілеспрямовану рефлексію. Дослідження показують, що поєднання електронних портфоліо та електронних рубрик корелює зі зростанням показників саморефлексії та стабільним покращенням результатів у навчанні при умові систематичного та тривалого застосування. [6, с. 24–27].

Сьогодні існує низка цифрових платформ, які створені спеціально для впровадження формульованого оцінювання та самооцінювання в освітній процес або включають у себе, разом із іншими функціями, функцію самооцінювання. Охарактеризуємо деякі з них.

1. Seesaw (<https://seesaw.com/>) – цифрове портфоліо та платформа взаємодії. Платформа для створення учнівських цифрових портфоліо з можливістю додавати фото, відео, малюнки, текст; де учень та вчитель можуть коментувати роботи, зберігати їх і відслідковувати прогрес. Платформа орієнтована саме на початкові класи. Приклад застосування: учні фотографують виконану роботу (малюнок, розв'язання задачі), завантажують її в Seesaw та самостійно ставлять короткий коментар-самооцінку (наприклад «Я впорався відмінно/добре/посередньо/не впорався зовсім») або обирають смайлик із рубрики), вчитель додає цільовий зворотний зв'язок; через місяць клас переглядає портфоліо, кожен робить підсумкову самооцінку.

2. ClassDojo (<https://www.classdojo.com/uk-ua/>) – багатофункціональний сервіс, що поєднує інструменти для комунікації з батьками, відстеження діяльності та портфоліо учня; дає можливість учням додавати роботу до портфоліо й записувати короткі рефлексії. Приклад застосування: після уроку учень завантажує роботу в портфоліо й пише (або диктує вчителю) короткий коментар: «Що вийшло добре?», «Що треба покращити?». Робота й коментар зберігається й доступна батькам.

3. Google Forms – простий конструктор опитувань/анкет/квізів; результати яких збираються у таблицю і є зручними для швидкого аналізу. Приклад застосування: після уроку вчитель створює коротку форму (3 запитання: «Що я зрозумів(-ла) найкраще?», «Що було найскладнішим?», «Чи впорався(-лася) я із найскладнішим завданням? Якщо так, то яким чином; якщо ні, то які знання чи вміння мені потрібно набути, щоб його виконати?»), учні відповідають на своїх смартфонах, вчитель бачить зведені відповіді і може планувати корекційні завдання.

4. Microsoft Forms – інструмент для створення опитувань, тестів, анкет; сумісний з Microsoft 365 (зручно для шкіл, які працюють у цій операційній системі). Приклад застосування: вчитель створює регулярні самооцівальні опитування, учні відповідають на запитання рубрики або вибирають смайлик чи шкалу; результати експортуються для аналізу успішності та індивідуальних планів.

5. Kahoot! (<https://kahoot.it/>) – інтерактивні опитування/квізи в ігровій формі. Ця гра-квіз може використовуватися для швидких перевірок розуміння навчального матеріалу і слугувати інструментом самооцінювання через порівняння результатів різних квізів. Приклад застосування: 1) вчитель проводить короткий Kahoot (5–7 запитань) наприкінці уроку, учні бачать свої ігрові бали й можуть порівняти результати з квізом до попередньої теми, аналізуючи й оцінюючи таким чином власний прогрес; 2) учні проходять один і той же квіз двічі: після першого разу повторюють навчальний матеріал до тих запитань, у яких дали неправильну відповідь, після другого разу порівнюють прогрес, за потреби повертаються до навчального матеріалу ще раз.

Кожен із цих інструментів має перспективи застосування українській початковій освіті. З цією метою Інститутом цифровізації освіти НАПН України розроблено методичні рекомендації та інструменти самооцінювання цифрової компетентності вчителя, а також запроваджено використання онлайн-анкет та цифрових портфоліо як частини моніторингу та підтримки професійного розвитку педагогів; це створює умови для впровадження цифрових інструментів у роботу з учнями початкових класів, проте водночас вітчизняні автори відзначають потребу в системності та підвищенні цифрової грамотності педагогів [2, с. 4–9; 3, с. 17–18].

Отже, дослідження свідчать, що цифрові інструменти мають потенціал значно посилити самооцінювання й розвиток саморегуляції в учнів початкової школи за умови забезпечення належної підготовки вчителів та наявності технічної інфраструктури. Український досвід демонструє позитивні кроки (методичні рекомендації й інструменти самооцінювання для вчителів), але потребує подальшої системної підтримки та масштабування кращих зарубіжних практик.

Список використаних джерел

1. Буряк К. В. Самооцінювання навчальної діяльності учнями початкової школи. *Педагогічний альманах*. 2023. Вип. 54. С. 42–49.

2. Биков В.Ю., Гриценчук О.О., Дубовик О.А. та ін. Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання: методичні рекомендації. Київ : Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2022. – 57 с.

3. Овчарук О. В. Роль інструментів моніторингу самооцінювання цифрової компетентності вчителів у подоланні викликів в Україні та зарубіжжі. *Освітня аналітика України*. 2025. №1 (33). С.17–27

4. Чайка В. М., Шишак А. М. Діджиталізація початкової освіти: проблеми і перспективи. *Педагогічний альманах*. 2021. Вип. 50. С. 38–47.

5. Abrami P. C., Wade C. A., Pillay V., Aslan O., Bures E., Bentley C. Encouraging self-regulated learning through electronic portfolios. Montreal: Centre for the Study of Learning & Performance, 2008. 12 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1073852.pdf> (дата звернення: 08.12.2025).

6. Tur G., Urbina S., Forteza D. Rubric-based formative assessment in process eportfolio: towards self-regulated learning. *Digital Education Review*. 2019. №35. Pp. 18–35. URL: <https://revistes.ub.edu/index.php/der/article/view/22614> (дата звернення: 08.12.2025).